

FORTIDSMINNEFORENINGEN

Finnmark avdeling

DOLOŠMUIITTUID SEARVI

Finnmárkku ossodat

Til

adresseliste

Jnr. 1/23

Dato: 17.01.2023

MUSEUMSBYGNINGEN FOR DE SAMISKE SAMLINGER, KARASJOK

Innledning

Sametinget har vedtatt rivning av museumsbygningen til De samiske samlinger/Sámiid Vuorká-Dávvirat. De vil ha nybygg i stedet for bevaring og påbygg. Det er nå bevilget kr 5 mill. i statsbudsjettet til videre planlegging av det nye bygget som skal romme både den kulturhistoriske samlingen og kunstsamlingen på Sámiid Vuorká-Dávvirat.

På museets hjemmeside står det i 2022: «De Samiske Samlinger ble etablert i 1972 som den første samiske kulturinstitusjonen i Norge. Vi feirer 50 år i år! Museet forvalter over 5000 gjenstander. Dette er den største museale samlingen som representerer samisk kulturhistorie i Norge. Museet består av en hovedbygning med utstillinger og magasiner samt friluftsmuseum».

Både nasjonalt og internasjonalt legges det nå strenge føringer for gjenbruk, nedskalering og utbedring framfor nybygg. De aller fleste bygg kan rehabiliteres og bevares. Det er vårt utgangspunkt og vår holdning. Fortidsminneforeningen er særlig opptatt av bygget, men også av historien, interiøret og kunsten. Vi er opptatt av sammenhengen, helheten.

Både Sametingets egen kulturvern avdeling og Statsbygg har gått imot rivning.

Momenter fra Statsbygg:

Statsbygg baserer sin uttalelse på den kulturminnefaglige vurderingen som ble gjort i forbindelse med mulighetsstudien fra 2019, og oppfølging av denne med de ulike instanser.

De mener De samiske samlinger trenger større areal til alle museale funksjoner, men det kan løses ved rehabilitering og tilbygg. Bygget er egnet for rehabilitering, og i kombinasjon med nybygg vil det gi tilfredsstillende standard og et egnet museumsbygg for formålet.

De har lagt fram tre hovedkonsept eller alternativer: 1. et lite tilbygg og fortsatt leie av magasin, 2. et større tilbygg som også huser magasin og 3. rivning og nybygg.

Statsbygg rangerer her kombinasjonsalternativet –(konseptet) høyest fordi verdien av å beholde verneverdier i dagens bygning – Norges første samiske museum - vurderes høyere enn forskjellen i FDVU-kostnader.

Museet er tegnet av to Tromsø-baserte arkitekter i nært samarbeid med den samiske kunstneren Iver Jåks. Det gjelder relieff, dørhåndtak og trapperekkevverk. Plassbygde montre ble supplert med utstillingskonstruksjoner tegnet av Iver Jåks og bygget opp i samarbeid med håndverker Jon Ole

Andersen. Bygning og utstillingsinventar danner således en helhet, noe som også har identitetsskapende verdi.

Museet er et typisk bygg for sin tid, 1960-70-tallet, funksjonell og «moderne brutalisme». Det samiske kommer ikke fram i eksteriøret, men i interiøret kommer det samiske klart fram.

Arkitektene hadde den gang kontroll over alt, sammen med kunstner. De som ønsker rivning/nybygg vil nå ta vare på kunsten i nybygget. Problemstillingen kan således sammenliknes med problemet Y-blokka.

Det er negativt at det har vært manglende vedlikehold, men positivt at museet har gjennomgått forholdsvis lite endringer siden oppføringen. Statsbygg vurderer at bygget har høy verneverdi, «i fredningsklasse»!

Bygningens verdier videreføres best ved fortsatt bruk som samisk museum og gjennom hensynsfull oppgradering. Arkitektene som tegnet bygget har lagt til rette for planlagte utvidelser i to retninger, men en utbygging må også skje med hensyn til andre kulturminner på området.

Kulturminnefaglig vurdering fra Sametingets kulturminneavdeling:

De samiske samlinger i Karasjok er et svært viktig bygg i pionertiden for oppbygging av det offentlige samiske samfunnet på 1960 og 70-tallet. Den tidstypiske byggeskikken: stedsnøytral, funksjonell «moderne brutalisme». Ut fra en kulturminnefaglig vurdering bør bygningen bevares.

Nyere bygninger viser samisk identitet gjennom arkitektonisk utforming. Her vises identiteten og formålet gjennom utsmykningen og de utstilte objektene. Bygningen har særlig høy autentisitet, opplevelsesverdi og dokumentasjonsverdi ettersom det er gjort få endringer og ombygginger over tid. Iver Jåks kunst preger bygningen og er en sammenvevd del av arkitekturen.

Oppsummering

Ut fra en kulturminnefaglig vurdering bør bygningen bevares og få offisiell vernestatus.

Fortidsminneforeningen i Finnmark vil be om at den settes på Rødlista over truede bygninger.

Vennlig hilsen

Sigrid Skarstein
for styret
Fortidsminneforeningen, Finnmark avdeling

Adresseliste:

Sametinget	samediggi@samediggi.no
Riddo Duottar Museat	post@rdm.no
Kultur- og likestillingsdepartementet	postmottak@kud.dep.no
Statsbygg	postmottak@statsbygg.no
Riksantikvaren	postmottak@ra.no
Troms og Finnmark fylkeskommune, kulturvernavdelingen	postmottak@tffk.no
Ságat	avisa@sagat.no
NRK Sápmi	sapmi@nrk.no
Ávvir	redaksjonen@avvir.no
Fortidsminneforeningen	post@fortidsminneforeningen.no